

Αγίου Ιγνατίου του Θεοφόρου

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΡΟΠΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ

Εισήγησις

γενομένη υπό του Αρχιμ. Αθανασίου Μυτιληναίου εις Α' Ιερατικόν Συνέδριον Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Πλαταμώνος εν τω Πνευματικῷ Κέντρῳ του Ι.Ν. Αγίων Μ' Μαρτύρων εν Λαρίση τη 22α Σεπτεμβρίου 1969

Σεβασμιότατε Ἄγιε Δέσποτα, Σεβαστοὶ Ἄγιοι Πατέρες,

Εἶναι ἀρχαιοτάτη, και μάλιστα ἀποστολική ἡ συνήθεια, συνάξεων τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἀπ. Παῦλος, παραπλέων τὰς ἀκτὰς τῆς Μ. Ἀσίας και κατευθυνόμενος πρὸς Ἱεροσόλυμα, παρά τὸν ὀλίγον χρόνον που εἶχε εἰς τὴν διάθεσίν του, δὲν παραλείπει να μετακαλέσῃ τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου εἰς τὴν Μίλητον, και μέσα εἰς μίαν ἀκρῶς συγκινητικὴν και θερμὴν ἀτμόσφαιραν να ἀποτείνῃ τὰς τελευταίας του ποιμαντικὰς προτροπὰς (Πρβλ. Πράξ. κ' 16-38).

Τὴν συνήθειαν αὐτὴν, ὡς μίαν ἀνάγκην ἀπόλυτον δια τὴν ἀναζωπύρωσιν του ποιμαντικοῦ ἔργου τῶν ποιμένων συνεχίζει και σήμερον ἡ Ἐκκλησία δια τῶν τοπικῶν Ἱερατικῶν Συνεδρίων και Συνάξεων.

Και πράγματι!

Ποῖος ἐκ τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας δὲν θα ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην τῆς τόνωσεως του ἱερατικοῦ του χαρίσματος το ὁποῖον ἔλαβε κατὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην ὥραν τῆς χειροτονίας του; (Πρβλ. Α' Τιμ. δ' 14).

«Λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην και φύλαξον αὐτὴν μέχρι τῆς δευτέρας του Κυρίου παρουσίας, ὅτε παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν» (Ἐκ του Μ. Ευχολογίου).

Τὴν Παρακαταθήκην.

Αὐτὸ τὸ Τίμιον Σῶμα του Ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ του Θεοῦ!

Αὐτὸ τὸ Τίμιον του Χριστοῦ Σῶμα, ἀπλώσε κάθε Ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ χέρια του, τὴν ὥραν ἐκείνην, δια να κράτησῃ.

Αὐτὸ τὸ Τίμιον Σῶμα του Χριστοῦ, υπὲρ του ὁποῖου ἓνας Ἀπόστολος Παῦλος ἔπασχε, και

που δεν είναι άλλο από αυτήν την ιδίαν την Εκκλησίαν (Πρβλ. Κολασ. α' 24).

Εκ βαθέων θα συμβουλευθή αργότερα ο ίδιος Απόστολος τον Τιμόθεον, που στο βάθος την Εκκλησίαν εννοούσε, όταν του έγραφε: «Ω Τιμόθεε, την παρακαταθήκην φύλαξον» (Α' Τιμ. ζ' 20).

Αυτήν την Παρακαταθήκην, το Σώμα του Χριστού, την Εκκλησίαν, έρχεται να μας παραδώσει και εμπιστευθή δια της Εκκλησίας και εν τη Εκκλησία, Αυτός ο ίδιος ο Χριστός.

Ω Σεβαστοί Πατέρες!

Μέγα το Μυστήριο της Εκκλησίας!

Εκείνος που κατενόησε ότι όντως είναι Μέγα το Μυστήριο αυτό, μετά το Μυστήριο της Αγίας Τριάδος, εκείνος δύναται πάντοτε με δέος να ανταποκρίνεται και προς τας απαιτήσεις αυτού (Πρβλ. Α' Τιμ. γ' 16).

Πώς όμως θα ημπορέσωμεν να ανταποκριθώμεν εις τας βαρυτάτας ποιμαντικές απαιτήσεις της Εκκλησίας;

Ένας εκ των πολλών τρόπων είναι και ο καθρεπτισμός μας εις τας ποιμαντικές προτροπές της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας μας.

Η Παλαιά Διαθήκη, και ιδιαιτέρως οι Προφήται, παρέχουν ζωηρωτάτας εικόνες και προτροπές προς τους ποιμένες.

Η Καινή Διαθήκη έχει ποιμαντικόν πλούτον πολύν, εγκατεσπαρμένον εις τας σελίδας της. Όλος όμως ιδιαιτέρως, ως ποιμαντικόν θησαυροφυλάκιον, έχει τας δύο Επιστολάς προς Τιμόθεον και την προς Τίτον, του Απ. Παύλου.

Επεξεργασίαν και ανάπτυξιν του αγιογραφικού ποιμαντικού τούτου πλούτου, αποτελεί η πατερική παράδοσις.

Ως εν εκ των πρώτων πατερικών ποιμαντικών έργων, δύναται να θεωρηθή η προς Πολύκαρπον Επιστολή του Αγίου Ιγνατίου του Θεοφόρου, γραφείσα το 107 μ.Χ. και υπό συνθήκας άκρως μαρτυρικής, όταν ήδη δέσμιος ο Άγιος Πατήρ ωδηγείτο προς Ρώμην δια να ριφθή εις τα θηρία.

Η επιστολή του αυτή, αν και γραφείσα εις εμπερίστατον κατάστασιν, αποτελεί απόσταγμα πλουσίας ποιμαντικής πείρας.

Μικρά εις έκτασιν αλλά μεστή εις ποιμαντικές προτροπές, έρχεται, τόσο δια την αρχαιότητα, όσον και δια το άγιον περιεχόμενον της, να σταθή παραπλεύρως και ισαξία προς τας τρεις του Απ. Παύλου ποιμαντικές Επιστολάς.

«Θα ηδυνάμην να χαρακτηρίσω την Επιστολήν ταύτην του Αγίου Ιγνατίου, γράφει ένας σύγχρονος συγγραφεύς, ως το τέταρτον ποιμαντορικόν ευαγγέλιον μετά τας δύο προς Τιμόθεον και την προς Τίτον ποιμαντορικής επιστολάς του Απ. Παύλου».

Από την θαυμασίαν αυτήν επιστολήν, ανασύροντες αυτήν από την λήθην του χρόνου, θα προσπαθήσωμεν να σκιαγραφήσωμεν τας ποιμαντικές αρετάς της, και εξ αυτών να αντλήσωμεν σύνεσιν, υπόμνησιν και παρακίνησιν δια να διατηρώμε πάντοτε ακμαίον και καρποφόρον το ποιμαντικόν μας έργον.

* * *

«Ιγνάτιος, ο και Θεοφόρος, Πολυκάρπω επισκόπω Εκκλησίας Σμυρναίων, μάλλον επισκοπημένω υπό Θεού πατρός και Κυρίου Ιησού Χριστού, πλείστα χαίρειν».

Ιγνάτιος, ο αποκαλούμενος και Θεοφόρος, προς τον Πολύκαρπον, τον επίσκοπον της Εκκλησίας των Σμυρναίων, που πολύ τον επισκοπεί ο Θεός πατήρ και ο Κύριος Ιησούς Χριστός, τους πολλούς μου χαιρετισμούς.

Αλληλογραφία μεταξύ δύο διακεκριμένων Ποιμένων της Εκκλησίας.

Πόσην αγάπη προδίδει το προοίμιον της Επιστολής!

Δεν είναι μικρόν πράγμα να γράφη ένας ώριμος Ποιμήν, προς άλλον εξ ίσου ώριμον Ποιμένα, ποιμαντικές επιστολάς που να του υπενθυμίξη την πορείαν πλεύσεως του σκάφους της Εκκλησίας. Οι εγωισμοί συγκρούονται εν προκειμένω. Εν τούτοις, εδώ είναι αδιανόητος ο εγωισμός.

Η ταπεινοφροσύνη γεννά την ανάγκη της ανακοινωτικότητας και της ανταλλαγής πείρας. Αισθάνεται κανείς μέσα από τας λέξεις του προοιμίου, όπως και από ολόκληρον την Επιστολήν, να αποπνέη η ευωδία της αγάπης μεταξύ των δύο Ποιμένων, και της εν Κυρίω κοινωνίας αυτών (Πρβλ. Πράξ. β'42).

Ο συγγραφέων την επιστολήν, Άγιος Ιγνάτιος, αποκαλεί τον εαυτόν του, Μαθητήν. Αλλά και ο παραλήπτης της Επιστολής, Άγιος Πολύκαρπος, θεωρείται μαθητής, ως αποδεχόμενος τας ποιμαντικάς προτροπάς του πρώτου.

Το πνεύμα της μαθητείας!

Αυτό είναι το πρώτον και βασικόν στοιχείον που πρέπει να διακρίνη τον καλόν Ποιμένα των ψυχών.

Ουδέποτε να λέγη ότι κατεστάθη σοφός και συνεπώς, δεν έχει πλέον ανάγκην άλλοθεν συμβουλών ή μελέτης.

Ο αληθώς σοφός, είναι αληθώς ταπεινόφρων.

Το ταμείον της πείρας ουδέποτε πληρούται.

Όσον πλουσιωτέρα καθίσταται, τόσο περισσότερο αισθάνεται ο κάτοχός της τα απέραντα κενά που τον διακρίνουν. Το πνεύμα της ισοβίου μαθητείας, είναι βασική προϋπόθεσις δια την καλλιέργειαν του ποιμαντικού έργου.

Και την ανάγκην καλλιεργείας αυτού του έργου, τότε μόνον ημπορούμε να βυθομετρήσωμεν, αν αναζητήσωμεν τον σκοπόν της ποιμαντικής.

Και ο σκοπός της ποιμαντικής, ήδη εκ προοιμίων τίθεται υπό του Αγίου Πατρός: *«παρακαλώ σε εν χάριτι, η ενδέδουσαι... πάντας παρακαλείν ίνα σώζωνται».*

Σε παρακαλώ, εις την χάριν που είσαι ντυμένος, όλους να τους παρακαλής να φροντίζουν να σωθούν.

Η σωτηρία!

Εκεί πρέπει να αποβλέπη το ποιμαντικόν έργον: εις την σωτηρίαν.

Ο Χριστιανισμός είναι σωτηρία. Και σωτηρία σημαίνει γνώσις Θεού. Και γνώσις Θεού είναι ένωσις ανθρώπου και Θεού. (Πρβλ. Ιωάν. ιζ' 3, Α' Ιωάν. γ' 2, Ιωάν. ς' 53-58).

Αν το ποιμαντικόν μας έργον δεν αποβλέπη εις αυτόν τον προκαθορισμένον σκοπόν, τότε, δύναται μεν να χαρακτηρισθή ως ηθικόν και κοινωνικόν έργον, αλλ' ουδέποτε ως χριστιανικόν ποιμαντικόν έργον.

Και ηθικά και κοινωνικά έργα επιτελούν πολλοί, ευρισκόμενοι έξω του περιβόλου τής Εκκλησίας, αλλ' ουδέποτε εργάζονται έργον σωτηρίας εις όλην αυτήν την πνευματικήν διάστασιν.

Και ερωτώμεν: Είναι μικρόν το έργον της σωτηρίας;

«Πάντων εστί χαλεπώτατον ψυχών επιμέλεια» γράφει ο Άγιος Νείλος ο Σιναΐτης.

Αν, συνεπώς, το έργον της σωτηρίας που συμπύπτει με τον σκοπόν της ποιμαντικής, είναι μοναδικώς μέγα έργον, τότε ασφαλώς και το ποιμαντικόν έργον που καλείται να επιτελέση ο Ποιμήν, είναι αληθώς μέγα.

* * *

Βασική προϋπόθεσις δια την ομαλήν ενάσκησιν του ποιμαντικού έργου, είναι η απόλυτος πειθαρχία που πρέπει να διέπη τας σχέσεις ποιμένος και ποιμαινομένων. Ουδέποτε οι ποιμαινόμενοι πρέπει να πράττουν κάτι άνευ της γνώμης του Ποιμένος.

Είναι μία κεντρική ιδέα του Αγίου Ιγνατίου που συναντάται πυκνώτατα εις τας επιστολάς του.

Το μυστικόν της επιτυχίας της πειθαρχίας των ποιμαινομένων ευρίσκεται εις την πειθαρχίαν του ποιμένος εις το θέλημα του Θεού.

«Μηδέν, άνευ γνώμης σου γινέσθω, μηδέ συ άνευ γνώμης Θεού τι πράσσει».

Τίποτα να μη γίνεται χωρίς την γνώμην σου. Μήτε συ να πράττης κάτι χωρίς την γνώμην του Θεού.

Πάντοτε πρέπει να ερωτά ο ποιμήν προκειμένου να επιβάλη μίαν γνώμην του εις το ποίμνιον: *«Αυτό θα το επέβαλλε ο Θεός;».* *«Θα το ήθελε ο Θεός;».* *«Θα ωφελήση αυτήν την ψυχήν;».* *«Θα οικοδόμηση την Εκκλησίαν;».*

Κριτήριον ποιμαντικού έργου θα είναι πάντοτε το θέλημα του Θεού το αποβλέπον εις τον

σκοπόν του ποιμαντικού έργου που είναι η σωτηρία.

Ο ποιμήν δια να εξασφάλιση αυτήν την πειθαρχία, πρέπει να ίσταται μεταξύ Θεού και ποιμαιομένων και να εκφράζη ανοθεύτως το θέλημα του Θεού, ζων ο ίδιος ως απολύτως ποιμαινόμενος υπό του Θεού. Να μπορή να λέγη ανά πάσαν στιγμήν: «*Κύριος ποιμαίνει με*» (Ψαλμ. κβ' 1).

Ἐκφρασις τῆς ἀπολύτου ὑποταγῆς τοῦ ποιμένος εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἐπιμελημένη ἐνάσκησις τῶν ἱερατικῶν τοῦ καθηκόντων. «*Ἐκδίδει σου τὸν τόπον ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ σαρκικῆ τε καὶ πνευματικῆς*».

Κάνε τὴν ἀποστολὴν σου με κάθε ἐπιμέλειαν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν.

Ἀν ἐξασφαλισθῆ αὐτὴ ἡ βασικὴ προϋπόθεσις, τότε δύναται νὰ σταθῆ ὡς ἀληθῆς ποιμήν ἐνώπιον τοῦ ποιμνίου τοῦ.

Τότε, «*καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει... ὅτι οἶδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ*» (Ἰωάν. ι' 3, 4).

Ὁ ἀληθῆς ποιμήν φροντίζει πάντοτε νὰ διατηρῆ τὴν ἐνότητα τοῦ λογικοῦ τοῦ ποιμνίου.

«*Τῆς ἐνώσεως φρόντιζε ἡς οὐδὲν ἄμεινον*».

Φρόντιζε δια τὴν ἐνότητα ἀπὸ τὴν ὁποῖαν τίποτα καλλίτερον δὲν ὑπάρχει.

Εἰς τὴν ἐνότητα ὑπάρχει ἡ ἰσχὺς καὶ τὰ δημιουργικὰ ἔργα. Ἀν τὸ ποιμνιον εἶναι ἠνωμένον, τότε κυριολεκτικὰ μεγαλουργεῖ. Ἐκεῖνο που θὰ τὸ ἐνώνη, θὰ εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀνοχή:

«*Πάντων ἀνέχου ἐν ἀγάπῃ*», «*πάντων τὰς νόσους βάσταζε*», «*πάντας βάσταζε*».

Ἡ ἐνότης καὶ ἡ ἀγάπη ὑπάρχει εἰς τὰς πυκνάς πνευματικὰς συγκεντρώσεις, δι' αὐτὸ συνιστᾶ ὁ Ἅγιος Πατὴρ, «*πυκνότερον συναγωγαί γινέσθωσαν*» (Πρβλ. Ἐβρ. ι' 25).

Αἱ συγκεντρώσεις αὐταί, θὰ εἶναι μεικτοῦ περιεχομένου. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, εἰς ἓνα καὶ μόνον στίχον μας τὸ περιγράφει: «*ἦσαν δε, προσκαρτεροῦντες τῇ διδασκίᾳ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαίς*» (Πράξ. β' 42).

Τέσσαρα στοιχεῖα θὰ ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τῶν συνάξεων:

α' **Τὸ διδασκτικόν**, με τὰς ομιλίαις, τόσον κατὰ τὴν Θεῖαν λειτουργίαν, ὅσον καὶ τὰς ἀπογευματινὰς, τοὺς Κύκλους Συμμελέτης Ἁγίας Γραφῆς καὶ τὴν Κατήχησιν.

β' **Τὸ Ευχαριστιακόν**, με τὰς ὑποδειγματικὰς, προσεγμένας καὶ κατανυκτικὰς Θεῖας Λειτουργίας.

γ' **Τὸ λατρευτικόν**, (ἀν καὶ τὸ λατρευτικόν συνδέεται ἀπολύτως με τὸ ευχαριστιακόν), με τὴν ὑποδειγματικὴν προσφορὰν πάσης ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας καὶ Προσευχῆς (Ἐσπερινός, Ὅρθρος, Παράκλησις, Ἁγιασμός, Ὑψωμα, κ.λπ.). Καὶ τέλος,

δ' **Τὸ κοινωνικόν**. Τὸ τελευταῖον εἶναι πάντοτε καρπὸς τῶν τριῶν πρώτων.

Σήμερον οἱ πιστοὶ προσέρχονται εἰς τὸν Ναὸν δια νὰ ἐπιτελέσουν καὶ φανερώσουν τὸ Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Θεῖας Ευχαριστίας, που εἶναι Μυστήριον κοινωνίας καὶ ἐνότητος ὁργανικῆς τόσον μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὅσον καὶ με τὰ μέλη τοῦ που εἶναι οἱ πιστοὶ, καὶ παραμένουν τελείως ξένοι καὶ ἀδιάφοροι, ἀκόμη καὶ ἐχθρικῶς διακείμενοι μετὰ τῶν. Ἐνα ἐνδεικτικὸν παράδειγμα:

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θεῖας Λειτουργίας, τελεῖται μνημόσυνον ὑπὲρ ἐνὸς κεκοιμημένου ἀδελφοῦ καὶ ἤδη μετὰτεθέντος ἀπὸ τῆς Στρατευομένης εἰς τὴν Θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν.

Ποιοὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιάσματος μένουσιν εἰς τὸ Μνημόσυνον;

Οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ κεκοιμημένου. Οἱ λοιποὶ;

Ἀναχωροῦν. Διατί; Τὸ Μνημόσυνον εἶναι ὑπόθεσις ἰδιωτικῆ ἢ δημοσίου καὶ ἐκκλησιαστικῆ, ἀφορῶσα εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν;

Ἐν μέλος τῆς Ἐκκλησίας ἀπερχόμενον τοῦ κόσμου τούτου ἐνδιαφέρει μόνον τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ ὄχι ὁλόκληρον τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας; Ὁ θάνατος ἐνὸς πιστοῦ, δια τοὺς λοιποὺς πιστοὺς, εἶναι θέμα ξένον ἢ οικεῖον;

Τὶ φανερώνει αὐτό; Ὅτι σήμερον λείπει τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθοῦς κοινωνίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Καὶ λείπει, διότι κατὰ μέγα μέρος οφείλεται εἰς τὴν ἀγνοίαν τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κοινωνία αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη ἡ πληροῦσα τὰς καρδίας τῶν πιστῶν καὶ συντηροῦσα τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ «*παροξυσμὸς ἀγάπης*» καὶ ἡ «*ἐκτενὴς ἀγάπη*», εἶναι τὰ δύο χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα που διατηροῦν τὴν «*κοινωνίαν τῶν ἁγίων*» ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (Α' Πέτρ. δ' 8, Ἐβρ. ι' 24).

Ἄλλα αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ἀποφέρονται εἰς τὰς «*πυκνάς συναγωγὰς*» τῶν πιστῶν.

Καὶ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πρέπει νὰ ἀποτελοῦν ἓνα ἀρμονικὸν ὅλον. Οἱ ἐτερόδοξοι μας

κατηγορούν ότι τονίζομεν το λατρευτικόν στοιχείον (ενώ πραγματικά αυτό είναι το κύριον και ένας πρωτεύων σκοπός του διδακτικού), και παραβλέπομεν το διδακτικόν. Αντιθέτως, και μάλιστα ο Προτεσταντισμός, τονίζει το διδακτικόν και παραμερίζει το λατρευτικόν. Η Ορθοδοξία, ευρίσκεται εις την αρμονικήν τοποθέτησιν κατά σχήμα τετράγωνον, και των τεσσάρων αυτών στοιχείων.

Από της παρατηρητικότητος του καλού ποιμένος, ουδέποτε διαφεύγει αυτή η σπουδαιότης αλήθεια.

* * *

Ένα κύριον μέλημα του ποιμένος, είναι η οικογένεια.

Σήμερον, τα θεμέλια της οικογενείας απειλούνται σοβαρώς. Το κοσμικόν πνεύμα, η αστική νοοτροπία της ζωής, ο «σεκουλαρισμός», το πνεύμα δηλαδή εκείνο, που καθιστά τους Χριστιανούς μας να ζουν μόνον εις τον «*νυν αιώνα*» ως να μη υπάρξη «*μέλλων αίων*», η μόδα, ο μιμητισμός, η υλιστική θεώρησις της ζωής, η τόσον αφθόνως δια του τεχνικού πολιτισμού βοηθούμενη, είναι μερικά από τα ρεύματα που απειλούν την οικογένειαν.

Η οικογένεια με τα σύγχρονα προβλήματα της, οφείλει να γίνη αντικείμενον μελέτης, στοργής και αγάπης περισσής, του ποιμένος.

«*Ταις αδελφαίς μου προσλάλει*, παρακαλεί ο Άγιος Ιγνάτιος δια τας συζύγους, *αγαπάν τον Κύριον, και τοις συμβίοις αρκείσθαι σαρκί και πνεύματι*». Και στρέφων το ενδιαφέρον του προς τους συζύγους, συμπληρώνει: «*και τοις αδελφοίς μου παράγγελλε εν ονόματι Ιησού Χριστού, αγαπάν τας συμβίους ως ο Κύριος την Εκκλησίαν*».

Πρέπει να αποτελή θέμα της Εκκλησίας ο γάμος, και όχι μόνον θέμα των ενδιαφερομένων.

Συνιστά, «*μετά γνώμης του επισκόπου την ένωσιν ποιείσθαι, ίνα ο γάμος η κατά Κύριον και μη κατ' επιθυμία, πάντα εις τιμήν Θεού γινέσθω*».

Η ένωσις του γάμου να γίνεται κατόπιν γνώμης του Επισκόπου, ώστε να είναι σύμφωνα με την θέλησιν του Κυρίου και όχι σύμφωνα με την κοσμικήν επιθυμίαν των ενδιαφερομένων. Τα πάντα να γίνονται προς τιμήν του Θεού.

Οι πνευματικοί άνθρωποι πάντοτε ερωτούν τον Πνευματικόν τους Ποιμένα δια την τόσον σπουδαίαν υπόθεσιν του γάμου των. Έτσι και μόνον αποφεύγονται τα διαζύγια και η δυστυχία μέσα εις την οικογένειαν.

Χωρίς ο ποιμήν να αναμιχθή εις την διαδικασίαν των συνοικεσίων οφείλει να προσφέρη ειδικήν εργασίαν επί του τομέως του γάμου εις τους υποψηφίους δια το Μυστήριον αυτό. Με πολλήν υπομονήν, ενδιαφέρον, επιμέλειαν και διάκρισιν θα τους υποδείξη την σύστασιν της νέας εν τω γάμω κοινωνίας, ως κοινωνίας εν Κυρίω και ως «*κατ' οίκον εκκλησίας*».

Ακόμη έχει να φροντίση και δι' εκείνους που ο θάνατος διέλυσε την οικογένειαν: «*Χήραι μη αμελείσθωσαν μετά τον Κύριον, συ αυτών φροντιστής έσο*».

Εκείνο που μας κάνει ιδιαιτέραν αίσθησιν εις την επιστολήν του Αγ. Ιγνατίου είναι η χρήσις της εξατομικευμένης ποιμαντικής. Και ενώ μόλις τα τελευταία χρόνια η Ψυχολογία έρχεται να διαπιστώση τα αγαθά της αποτελέσματα, η Αγία Γραφή πρώτη, και κατόπιν οι Πατέρες, έκαμαν χρήσιν αυτής.

«*Εξ ονόματος πάντας ζήτει*» προτρέπει ο Αγ. Ιγνάτιος, και «*τοις κατ' άνδρα κατά ομοίθειαν Θεού λάλει*», «*ου παν τραύμα τη αυτή εμπλάστρω θεραπεύεται, τους παροξυσμούς εμβροχαίς παύε*».

Η γνώσις των ποιμαιομένων κατ' όνομα και η προσωπική επαφή μετ' αυτών, δίδει άριστα αποτελέσματα. Ο Κύριος ιδιαιτέτως το ετόνισε: ο καλός ποιμήν «*τα ίδια πρόβατα καλεί κατ' όνομα*» (Ιωάν. ι' 3).

Αυτή η προσωπική επαφή ποιμένος και ποιμαιομένων δημιουργεί ιδιαιτέρους δεσμούς φιλίας και αγάπης. Και όπως λέγει ο ι. Χρυσόστομος, ότι η καλλιτέρα ποιμαντική είναι «το φιλείν και φιλείσθαι».

Εις την εξατομικευμένην ποιμαντικήν γίνεται αληθής μετάγγισις αγαθών συναισθημάτων μεταξύ των δύο καρδιών. Εις τον χώρον της προσωπικής επαφής εκδιπλούται η ψυχή του ποιμαιομένου διότι αντιλαμβάνεται ζέουσαν την καρδίαν του ποιμένος, ενδιαφερομένην, αγαπώσαν και δακρύνουσαν, όχι δια την γενικήν και αφηρημένην κατάστασιν των ανθρώπων αλλά δια τα συγκεκριμένα και προσωπικά του προβλήματα.

Η εξατομικευμένη ποιμαντική κατέχει το μυστικόν δημιουργίας πυρήνων θρησκευτικών εκ των οποίων ο ποιμήν θα χρησιμοποίηση ως συνεργάτας του πλέον, τους ποιμαιομένους εις το ευρύτερον ποιμαντικόν του έργον.

Το Μυστήριον δε της Εξομολογήσεως, είναι ο άριστος χώρος εντός του οποίου καλλιεργείται και αναπτύσσεται η εξατομικευμένη ποιμαντική. Φυσικά, και εκτός αυτής δύναται

να ασκηθῆ κατά τας ποικίλας ευκαιρίας που δίδονται εις τον ποιμένα.

Ό,τι επιτελείται εις την λεγομένην Ιατρικὴν της Προσωπικότητος, επιτυγχάνεται εις την ατομικὴν ποιμαντικὴν.

Όλα τα φάρμακα δια την αὐτὴν ἀσθένειαν δεν εφαρμόζονται εις ὅλους τους ἀσθενεῖς. Καὶ αἱ πνευματικαὶ ἰατρεῖαι δια τας αὐτὰς πνευματικὰς ἀσθενείας δεν ἀσκοῦνται εις ὅλους τους πνευματικῶς ἀσθενεῖς. «*Οὐ παν τραῦμα τῆ αὐτῆ ἐμπλάστρω θεραπεύεται*», σημειώνει ὁ Ἀγ. Πατὴρ. Καὶ οἱ οὐρεῖς περιπτώσεις θεραπεύονται με μαλακτικὰ μέσα: «*τοὺς παροξυσμοὺς ἐμβροχαῖς παύε*». Ὄταν ὁ ποιμὴν συναντᾷ ἀντιθέσεις πεισματικὰς, οὐδέποτε θὰ χρησιμοποίησῃ τὴν ἀντίδρασιν ἀλλὰ τὴν ἀνοχήν, τὴν υπομονὴν καὶ τὴν ἀγάπην. Ἐκείνο που ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ σημειώσωμεν εἶναι ἡ ἀξία τῆς ἐξατομικευμένης ποιμαντικῆς. Ὄταν ὁ ποιμὴν δεν τὴν ἀσκεῖ, ἐνῶ ἴσως κοπιᾷ πολὺ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Κυρίου, θὰ αισθάνεται ἀνά πάσαν στιγμὴν τὸ αἰσθημα ὅτι τὸ ἔργον τοῦ εἶναι μαζικὸν καὶ ἀπρόσωπον, καὶ τὸν εαυτὸν τοῦ με κομμένας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Τὸ αἰσθημα δε τοῦ ἀπομονωτισμοῦ παντοῦ θὰ τὸν συνοδεύῃ. Ἐκείνο που σήμερα λείπει, καὶ που εἶναι τὸ μυστικὸν τῆς ποιμαντικῆς ἐπιτυχίας, εἶναι ἡ ἐξατομικευμένη ποιμαντικὴ. Πρὸς αὐτὴν οφείλομεν νὰ στρέψωμεν ὅλην μας τὴν βαρῦτητα.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου. Ἀπὸ πάσαν σελίδα τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀναπηδᾷ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Φυσικὰ, ἡ ἐνάσκησις τῆς ἐξατομικευμένης ποιμαντικῆς προϋποθέτει ἓνα βασικὸν στοιχεῖον: τὴν ὀλοκληρωμένην προσωπικότητα τοῦ ποιμένου. Ἡ ζωὴ τοῦ πρέπει νὰ ἀποπνέῃ υγιάν ἀπὸ πάσαν πτυχὴν αὐτῆς. Ἐάν δεν διαθέτῃ ἀγαθὴν υποδειγματικὴν ζωὴν καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀσημάντους λεπτομερείας τῆς ἰδιωτικῆς τοῦ ζωῆς, δεν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ατομικὴν ποιμαντικὴν. Ὁ ποιμαινόμενος, πλησιάζοντας τὸν ποιμένα, κατ' ἀνάγκην θὰ τὸν ἴδῃ ἀπὸ πολὺ κοντὰ. Καὶ ἀν ἡ προσωπικὴ τοῦ ζωῆ δεν ἐμπνέῃ καὶ δεν ἐνθουσιάζῃ, τότε ἡ ποιμαντικὴ προσπάθεια ἀπέτυχε.

Ποῖα ὅμως εἶναι τὰ προσόντα ἐκεῖνα που θὰ καταστήσουν τὸν ἱκανὸν ποιμένα, τόσον δια τὸ πλῆθος ὅσον καὶ δια τὰ πρόσωπα;

Τὴν σπουδαιότητα αὐτὴν παράγραφον, ἰδιαιτέρως τονίζει ὁ Ἅγ. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν Ἅγιον Πολύκαρπον.

* * *

Πρῶτον καὶ βασικὸν στοιχεῖον τῆς συνεχοῦς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος τοῦ ποιμένου, εἶναι ἡ διάρκῃς συναίσθησις τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνεπαρκείας.

«*Πλέον σπουδαῖος γίνου οὐ εἶ*» γράφει ὁ Ἅγιος Πατὴρ πρὸς τὸν Ἅγιον Πολύκαρπον.

Νὰ γίνεσαι διάρκῃς καὶ περισσότερον ἀξιόλογος ἀπ' ὅ,τι εἶσαι.

Πῶς θὰ προοδεύῃ ὁ ποιμὴν ἀν δεν αισθάνεται τὴν ἀνεπάρκειάν του; Καὶ πῶς θὰ ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀνεπάρκειάν του ἀν δεν εἶναι ταπεινός;

Ζων τὴν διάρκῃ συναίσθησιν τῆς πτωχείας τοῦ θὰ ἐργάζεται ἀόκνως δια νὰ πλουτίζη.

«*Αἰτοῦ σύνεσιν πλείονα ἢς ἔχεις*».

Ζῆτει φρόνησιν περισσοτέραν ἀπ' ὅ,τι ἔχεις.

Ἡ φρόνησις εἶναι τὸ δεῦτερον βασικὸν στοιχεῖον που πρέπει νὰ κοσμή τὸν ποιμένα. Ἡ φρόνησις ἐμπερικλείει τὴν σπουδαιότητα ἀρετῆς τῆς διακρίσεως που κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἡ μεγίστη καὶ πρώτη πασῶν τῶν ἀρετῶν. Καὶ ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἀγ. Πατὴρ τοῦ Κυρίου: «*φρόνιμος γίνου ὡς ὄφεις ἐν ἅπασιν καὶ ἀκέραιος εἰς αἰὶ ὡς ἡ περιστέρα*».

Ἡ Προσευχὴ, ἐν συνεχείᾳ, θὰ εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ω πάσης προσπάθειας τοῦ ποιμένου.

«*Προσευχαῖς σχόλαζε ἀδιαλείπτως*».

Νὰ καταγίνεσαι συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως εἰς τὰς προσευχάς.

Ἡ προσευχὴ, θὰ εἶναι ἡ καταφυγὴ τοῦ, ἡ ἰσχὺς τοῦ καὶ ἡ ἐκβάσις τῶν ζητημάτων τοῦ. Καὶ ἀν οἱ γεωργοὶ πρὶν σπεύρουν, συνηθίζουν νὰ βρέχουν τὸν σπόρον, ὁ καλὸς τῶν ψυχῶν γεωργός, βρέχει ἐν δάκρυσιν εἰς τὰς προσευχάς τοῦ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ που πίπτει εἰς τὰς καρδίας τῶν γεωργουμένων ὑπ' αὐτοῦ, διότι ἔχει ἀγιογραφικὴν τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὴν προσευχὴν «*οἱ σπεύροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριούσιν*» (Ψαλμ. ρκε' 5).

Ἐκείνο που σήμερα μας λείπει, εἶναι ἡ ἐπαρκὴς προσευχὴ. Ἡ προσευχὴ ἐν κεκλιμένοις γόνασι. Ἡ προσευχὴ ἐν δάκρυσιν.

Ἐρρίψαμεν τὸ βάρος τοῦ ποιμαντικοῦ μας ἔργου εἰς τὴν δρᾶσιν τὴν ἐξωτερικὴν. Εἰς τὰ ἔργα τὰ οἰκοδομικὰ καὶ κοινωνικὰ καὶ ἐλησμονήσαμεν τὴν προσευχὴν τὴν θερμὴν καὶ ἀδιάλειπτον.

Δι' αὐτὸ καὶ δεν ἐπιτυγχάνομεν. Κάποτε, ὁ Ἀπ. Πέτρος ἐχρησιμοποίησε ἓνα μόνον κήρυγμα δια νὰ προσέλκουσιν εἰς τὴν πίστιν 3000 ψυχάς. Σήμερα, ἡμεῖς χρειαζόμεθα 3000 κηρύγματα δια νὰ κερδήσωμεν μίαν μόνην ψυχὴν. Καὶ τοῦτο, διότι μας λείπει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, που ἀποκτάται, συν τοῖς ἄλλοις, καὶ με τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν.

Σήμερα, δεν ζητάμε από τον Θεόν να μας αποκαλύπτει τα μυστήρια του ουρανού, και εμείναμε μόνον με την «φυσικήν γνώσιν» την αποκτωμένην δια της μαθήσεως εις τα σχολεία και τα βιβλία. Η γνώσις του ουρανού μας είναι «εσφραγισμένη σφραγίσις επτά». Και όμως, «τα αόρατα αίτει, συνιστά ο άγιος Πατήρ, ίνα σοι φανερωθή όπως μηδενός λείπη και παντός χαρίσματος περισσεύης».

Να ζητάς να πληροφορηθής, δια της προσευχής, από τον Θεόν, τα αόρατα και ουράνια δια να μη υστερήσῃς σε τίποτα και να περισσεύῃς εις όλα τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.

Εις την εποχήν μας, την Θεολογίαν την μετεβάλαμεν εις επιστήμην «κατά τα στοιχεία του κόσμου τούτου» και η αληθής Θεολογία, η γνώσις του Θεού και των μυστηρίων αυτού, μας μένει άγνωστη γη. Επιγραμματικά συνδέει ο Άγιος Νείλος ο Σιναΐτης την ως άνω αλήθειαν του Αγ. Ιγνατίου, σχέσεως γνώσεως μυστηρίων Θεού και προσευχής, λέγων: «Ει θεολόγος ει, προσεύξη αληθώς. Και ει αληθώς προσευχή, θεολόγος ει» (Φιλοκαλ. Τόμ. Α' σελ. 182).

Αν είσαι θεολόγος, να προσεύχεσαι αληθινά και καθ' όλας τας απαιτήσεις μιας γνησίας προς τον θρόνον του Θεού, ανερχομένης προσευχής. Και αν έτσι γνησίως προσεύχεσαι, τότε θα είσαι αληθής γνώστης του Θεού και των μυστηρίων του.

Ο προσευχόμενος οφείλει ακόμη να διατηρή ακοίμητον και την προσοχήν.

«Γρηγόρει, ακοίμητον πνεύμα κεκτημένος».

Μένε ξυπνητός, αποκτών πνεύμα άγρυπνον που διαρκώς θα προσέχη εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς της ψυχής, όπως ομοίως εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς του ποιμνίου.

Κατά τον Απ. Παύλον, ο πρεσβύτερος, λέγεται και επίσκοπος, διότι οφείλει να επισκοπή, να βλέπη καλά πάντα κίνδυνον, απειλούντα το ποιμνιον.

Η εσωτερική ζωή του ποιμένου είναι το μυστικόν του ποιμαντικού του έργου και ίδια της ατομικής ποιμαντικής, όπως ανωτέρω ανεφέραμεν.

«Νήφε ως Θεού αθλητής».

«Η νήψις της ψυχής, είναι η ψυχή του ποιμένου».

Τι είναι νήψις ψυχής; «Φυλακή νοός και καθαρότης καρδιάς ο έστιν και λέγεται νήψις», γράφει ο Άγιος Ησύχιος ο Πρεσβύτερος (Φιλοκαλ. Τόμ. Α' σελ. 157 § ρθ').

Είναι ο διαρκής αγών προς κάθαρσιν των σκέψεων, των αισθημάτων και των βουλημάτων. Η κατάσταση της ποιμαντικής δράσεως είναι ο καθρέπτης της καταστάσεως της ψυχής. Η δράσις η εξωτερική, πάντοτε αφορμάται εκ της νήψεως της ψυχής. Αυτό, ουδέποτε πρέπει να λησμονή ο καλός ποιμήν.

Ο ποιμήν πρέπει να έχη πνεύμα ασκητικόν εν τη ευρεία εννοία, διότι και ο Χριστιανισμός είναι άσκησις, ασκητισμός.

Ακόμη, ο ποιμήν έχει να αντιμετώπιση δυσκόλους καταστάσεις, αλλά και ανθρώπους αντιδρώντας και μαχομένους την χριστιανικήν πίστιν.

Τι πρέπει να κάνη; Να λιποτακτήσῃ;

«Ο καιρός απαιτεί σε, ως κυβερνήται ανέμους και ως χειμαζόμενος λιμένα, εις το Θεού επιτυχείν».

Όπως οι ναυτικοί αναμένουν ουρίους ανέμους και ο ναυαγός αναζητεί λιμάνι σωτηρίας, έτσι και η εποχή σου σε ζητά ως ανορθωτήν των πεπτωκότων, καταφύγιον των πενήτων, προστάτην των ορφανών, λύτην των δυσκόλων της ζωής προβλημάτων, πρόμαχον της πίστεως, δείκτην της ζωής, ποιμένα των ψυχών.

«Ο καιρός απαιτεί σε».

Η κάθε εποχή, προ παντός η εποχή μας, «ο διαλυόμενος αυτός αιών» κατά τον Άγ. Ισαάκ τον Σύρον, έχει ανάγκην του καλού ποιμένου.

Αι αντιδράσεις πολλαί. Αι μάχαι ακατάπαυστοι. Οι διωγμοί των καλών, απηνείς.

Τι με αυτό; Εσύ «στήθι εδραίος, ως άκμων τυπτόμενος· μεγάλου εστιν αθλητού το δέρεσθαι και νικάν».

Εσύ στάσου αμετακίνητος σαν αμόνι που κτυπιέται. Γνώρισμα μεγάλου αθλητού είναι να δέρεται και να νικά.

«Ευστάθει».

Στάσου καλά, είναι το μονολεκτικόν σύνθημα του Αγίου Πατρός. «Στώμεν καλώς», είναι το αντίστοιχον λειτουργικόν μας σύνθημα. Ο ποιμήν ο καλός μένει πάντοτε εις την θέσιν του.

«Ο ποιμήν ο καλός την ψυχήν αυτού τίθησιν υπέρ των προβάτων» (Ιωάν. ι' 11).

Ο ποιμήν δεν πρέπει να είναι μόνον ο επίσκοπος του τόπου αλλά και επίσκοπος του χρόνου.

«Τους καιρούς καταμάνθανε. Τον υπέρ καιρόν προσδόκα, τον άχρονον, τον αόρατον, τον δι' ημάς ορατόν, τον αφηλάφητον, τον απαθή, τον δι' ημάς παθητόν, τον κατά πάντα τρόπον δι'»

ημάς υπομείναντα».

«Τους καιρούς καταμάνθανε». Τους καιρούς εξέταζε καλώς.

Οι καιροί επείγονται «*δια το είναι εγγύς τον Κύριον*».

Επάνω του κόσμου και του χρόνου είναι ο άχρονος Υιός και ενανθρωπήσας Ιησούς, η αγάπη προς τον οποίον, παραμερίζει κάθε άλλην εις τον κόσμον τούτον αγάπην. Ο αληθής ποιμήν εργάζεται εν χρόνω αλλά βλέπει την τελικήν τοποθέτησιν του ανθρώπου εις την αιωνιότητα. Ο χρόνος είναι απλώς η προϋπόθεσις και η πρόγευσις αυτής. Κάθε του έργον, το δοκιμάζει με το πυρ της αιωνιότητος, ώστε να ευρεθῆ ως χρυσός και όχι ως χόρτος και καλάμη (Πρβλ. Α' Κορ. γ' 12).

Ζη τους «*εσχάτους καιρούς*» την «*εσχάτην ώραν*» (Α' Ιωάνν. β' 18), και αναμένει την Δευτέραν του Κυρίου Παρουσίαν. Βλέπει πλεονάζουσα την ανομίαν και αποστασίαν, την ψύξιν της αγάπης των πολλών, την απιστίαν των Χριστιανών και την στροφήν των προς παλαιάς και νέας μορφάς φυσιολατρίας και ειδωλολατρίας.

Δεν εκπλήσεται. «*Μη σε καταπλησέτωσαν*», συμβουλεύει ο Άγιος Πατήρ. Μόνο διακρίνει, προστατεύει το ποιμνιον και αναμένει.

Εις το βάθος της ψυχής της νύμφης υπάρχει η αναμονή του Νυμφίου Χριστού. Αναμένει και αναφωνεί εις την βεβαίωσιν του Νυμφίου ότι δεν αργεί: «*Ναι έρχου, Κύριε Ιησού*» (Αποκ. κβ' 20).

Εις μίαν ενδεχομένην κόπωσιν της ψυχής, ο Άγιος Ιγνάτιος σημειώνει: «*όπου πλείον κόπος, πολύ κέρδος*».

Όταν ο ποιμήν βλέπη το κέρδος της Βασιλείας του Θεού, ο κόπος τότε, γίνεται ελαφρύς και εύκολος ο δρόμος.

«*Λογίζομαι γαρ, γράφει ο Απ. Παύλος, ότι ουκ άξια τα παθήματα του νυν καιρού προς την μέλλουσαν δόξαν αποκαλυφθήναι εις ημάς*» (Ρωμ. η' 18). Η Βασιλεία του Θεού είναι το μεγάλο βουκέντρι που εξαφανίζει το αίσθημα του κόπου και της απογοητεύσεως. Δι' ένα πράγμα θα λυπούνται οι άγιοι εις την βασιλείαν του Θεού, ότι δεν ηγωνίσθησαν περισσότερο εδώ εις την γην δια να απολαύσουν δόξαν περισσοτέραν εις τον ουρανόν.

Τέλος, ο Άγ. Ιγνάτιος παραθέτει δύο χαρακτηριστικά γνωρίσματα δια τον μέλλοντα να ποιμήνη την Εκκλησίαν των Αντιοχέων: «*Χειροτονήσαί τινα, ον αγαπητόν λίαν έχετε και άοκνον, ος δυνήσεται θεοδρόμος καλείσθαι*».

Άοκνος και Θεοδρόμος!

Ο δρόμος του ποιμένος να είναι ο Θεός. Ο Κύριος ειπε: «*εγώ ειμι η οδός*». Αυτήν την οδόν, δηλαδή τον ίδιον τον Χριστόν, οφείλει πάντοτε να οδεύη. Διαποτισμένος μέσα εις την αγιότητα, να ακτινοβολή αγιότητα. Να αποπνέη εις το περιβάλλον του την χάριν του Αγίου Πνεύματος και να καθιστά φανερά τα ενεργήματα Αυτού. *Αν δια του στόματός του λαλείται ο Χριστός, δια της αγίας του ζωής να αποκαλύπτεται η ζωή του Χριστού.*

Να γίνεται ALTER CHRISTUS, άλλος Χριστός.

Άμβων ασίγητος, η συμπεριφορά του.

Κανδήλα, φως ιλαρόν διαχέουσα, η αρετή του.

Η σημερινή εποχή, έχει σοφούς αρκετούς που με την σοφίαν των προάγουν κάθε τέχνην και επιστήμην. Αγίων όμως στερείται· αληθών θεοδρόμων και χριστοφόρων και θεοφόρων, όπως τους αποκαλή ο Άγιος Πατήρ.

Και η σοφία χρειάζεται. Η κατά κόσμον σοφία. Όχι όμως χωριζομένη της αγιότητος. Το ιδεώδες είναι:

Άγιοι εις την σοφίαν και σοφοί εις την αγιότητα.

Ο ποιμήν ακόμη, θα είναι και άοκνος. Η δραστηριότης του οφείλει να καλύπτη κάθε τομέα του ποιμαντικού του έργου και να καθίσταται φιλότιμος, φιλόπρονος και εργατικός. Δεν θα είναι ο άνθρωπος των ανακλίντρων και της αστικής νοοτροπίας.

Θα είναι ο ανήσυχος άνθρωπος. Ο άνθρωπος χωρίς διακοπάς, διότι και ο διάβολος δεν διακόπτει το φθοροποιόν του έργον. Οι καιροί επείγονται. Όταν όλα τρέχουν με ασυλληπτους ταχύτητας, ο ποιμήν δεν επιτρέπεται να εμφανίζη σημειωτά βήματα. Ο άοκνος, ζων εις την αγιότητα, ήδη έχει υπερβῆ τον εαυτόν του και έχει δοθῆ ολοκληρωτικά εις το ποιμνιον του.

* * *

Ο ανιδιοτελής ποιμήν ουδέποτε σφετερίζεται το έργον του Θεού προς ίδια οφέλη, υλικά ή πνευματικά. Δεν ζητά χρήματα ούτε δόξαν. Τα πάντα ανήκουν εις τον Θεόν.

Δεν ζηλεύει, ούτε εποφθαλμιά άλλους εργάτας του Ευαγγελίου. Αυτό ακριβώς το σημείον, είναι και το κριτήριον της ανιδιοτελείας του.

Ζη και συνεργάζεται μετά των άλλων ποιμένων και εργατών, αρμονικώς.

«Τω επισκόπω προσέχετε, σημειώνει ο Άγιος Πατήρ, συγκοπιάτε αλλήλοις, συναθλείτε, συντρέχετε, συμπάσχετε... ως Θεού οικονόμοι και πάρεδροι και υπηρέται».

Είναι χαρακτηριστική η πρόθεσις «συν» εις τα ανωτέρω ρήματα. Είναι η επιμονή του αγίου Πατρός εις **το πνεύμα της αγάπης, της συνεργασίας και της αληθούς κοινωνίας**. Αν ποτέ συμβή κάποια δυσκολία ή δυστροπία, τότε *«μακροθυμήσατε μετ' αλλήλων εν πραότητι, ως ο Θεός μεθ' υμών»*.

* * *

Σεβασμιώτατε Άγιε Δέσποτα, Σεβαστοί Άγιοι Πατέρες.

Αυτός είναι ο ποιμήν ο καλός, όπως τον ζητά ο Θεός και τον σκιαγραφεί εις την προς Πολύκαρπον Επιστολήν του ο Άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος.

Είναι μία μαρτυρική φωνή, όχι μόνον δια την εποχήν του αλλά δια κάθε εποχήν, και την εποχήν μας, που μαρτύρεται Χριστόν και αρετήν: *«Το βάπτισμα υμών μενέτω ως όπλα, η πίστις ως περικεφαλαία, η αγάπη ως δόρυ, η υπομονή ως πανοπλία, τα δεπόσιτα υμών (αι αποθήκαι υμών) τα έργα υμών»*.

Ο ποιμήν, καθήκον έχει, να αντικατοπτρίζεται εις τοιαύτας αγίας ποιμαντικές συγγραφάς.

Να αντλή δυνάμεις, σοφίαν, αγιότητα, τέχνην.

Να του υπενθυμίζεται ότι οφείλει *«αναζωπυρείν το χάρισμα του Θεού, ο έστιν εν αυτώ δια της επιθέσεως των χειρών»* του πρεσβυτερίου (Β' Τιμ. α' 6).

Να ζη την ασκητικότητα, την νήψιν της ψυχής, την αγιότητα.

Να λούεται εις το φως και την σοφίαν του Χριστού.

Να γίνεται διαρκώς αξιόθεος και θεοπρεπής. Άοκνος και θεοδρόμος.

Χριστομαθής και αγιοφόρος.

Χριστοφόρος, ναοφόρος και θεοφόρος, κατά τας ωραίας εκφράσεις του Αγίου Ιγνατίου.

Ο αληθής Χριστιανός Ποιμήν, δεν ανήκει ποτέ εις τον εαυτόν του αλλά πάντοτε εις τον Χριστόν. Δεν κρατά τίποτα δια τον εαυτόν του.

Ημπορεί ανά πάσαν στιγμήν να λέγη: *«Ζω δε ουκέτι εγώ, ζη δε εν εμοί Χριστός»*.

«Χριστιανός, εαυτού εξουσίαν ουκ έχει αλλά Θεώ σχολάζει».

Ο ποιμήν ο αληθής, σχολάζει, κινείται και ζη εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών, πάντοτε.

Ω η δόξα μετά του Πατρός και του Αγίου Πνεύματος, εις τους αιώνας. Αμήν.

**ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΡΟΠΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΑΓ. ΠΟΛΥΚΑΡΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΑΓΙΟΥ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ**

**ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΥ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»**